

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

**Terentivs,|| A` M. Antonio Mvreto|| locis prope
innumerabilibus|| emendatus.||**

Terentius Afer, Publius

Venetiis, 1558 [erschieden] 1559

Actvs Qvarti

[urn:nbn:de:gbv:45:1-723936](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:gbv:45:1-723936)

Nec, quid me nunc faciam, scio. D. nec de me equidem,
atque id ago sedulo.

Dicam aliquid iam inuenturum, ut huic malo aliquam
producam moram. P. oh.

D. Visus sum. P. e h o d u m bone uir, quid ais? uiden' me
consilijs tuis

Miserum impeditum esse? D. at iam expediā. P. ex-
pedies? D. certe Pamphile.

P. Nempe ut modo. D. immo melius spero. P. oh, tibi
ego ut credam furcifer?

Tu rem impeditam, & perditam restituas? hem quo
fretu' sim,

Qui me hodie ex tranquillissima re cōiecisti in nuptias.

An non dixi hoc esse futurum? D. dixti. P. quid me-
ritus es? D. crucem.

Sed paululum sine ad me ut redeam: iam aliquid di-
spiciam. P. hei mihi,

Cur non habeo spatium, ut de te sumam supplicium,
uti uolo:

Nanque hocce tempus, præcauere mihi me, haud te ul-
cisci, sinit.

ACTVS QVARTI SCENA PRIMA.

CHARINVS, PAMPHILVS,

D A V V S.

C. Occine credibile est, aut memorabile,
H. Tanta uecordia innata cuiquam ut fiet,
Vt malis gaudeat alienis, atque ex incōmodis
Alterius:

A N D R I A

Alterius sua ut comparet commoda? ah
Id ne est uerum? immo id genus est hominum pes-
sumum,

In denegando modo queis pudor est paululum:

Post ubi iam tempus est promissa perfici,

Tum coacti necessario se aperiunt, & timent,

Et tamen res cogit eos denegare. ibi

Tum impudentissima eorum oratio est:

Quis tu es? qui mihi es? cur meam tibi? heus,

Proxumus sum egomet mihi. attamen, ubi fides est,

Si roges, nihil pudet. hic, ubi opus est,

Non uerentur: illic, ubi nihil opus est, ibi uerentur.

Sed quid agam? ad eam ne ad eum, & cum eo iniu-
riam hanc expostulem?

Mala ingeram multa. atque aliquis dicat, nihil pro-
moueris,

Multum. molestus certe ei fuero, atque animo mo-
rem gessero.

P. Charine, & me, & te imprudens, nisi quid di respiciunt, perdidisti.

C. Ita ne imprudens? tandem inuenta est causa: solui-
sti fidem.

P. Quid tandem? C. etiam nunc me seducere istis dictis
postulas?

P. Quid istuc est? C. postquam me amare dixi, com-
placita est tibi.

Heu me miserum, qui tuum animum ex animo specta-
ui meo.

P. Falsus es. C. non tibi satis esse hoc uisum solidum
est gaudium,

Nisi

Nisi me lactasses amantem, & falsa spe produceres?

Habeas. P. habeam? ah nescis quantis in malis uerser miser,

Quantasq; hic suis consilijs mihi confecit sollicitudines
Meus carnifex. C. quid istuc tam mirum est? de te
exemplum capit.

P. Haud istuc dicas, si cognoris uel me, uel amorē meū.

C. Scio, cū patre altercasti dudū, & is nunc propterea tibi
succenset, nec te quiuuit hodie cogere, illam ut duceres.

P. Immo etiam, quo tu minus scis ærumnas meas,

Hæ nuptiæ non apparabantur mihi,
Nec postulabat nunc quisquam uxorem dare.

C. Scio: coæctus tua uoluntate es. P. mane,
Nondum scis. C. scio equidem illam ducturum esse te.

P. Cur me enicas? hoc audi. nunquam destitit
Instare, ut dicerem esse ducturum patri:
Suadere, orare, usque adeo donec perpulit.

C. Quis homo istuc? P. Dauos. C. Dauos? P. Dauos omnia.

C. Quamobrem? P. nescio. nisi mihi deos satis
Scio fuisse iratos, qui auscultauerim.

C. Factum est hoc Daue? D. factum est. C. hem quid' ais sce
lus?

At tibi dij dignum factis exitium duint.

Eho, dic mihi, si omnes hunc coniectum in nuptias
Inimici uellent, quod, ni hoc, consilium darent?

D. Deceptus sum, at non defatigatus. C. scio.

D. Hac non successit, alia aggrediemur uia:

Nisi id putas, quia primo processit parum,

Non posse iam ad salutem conuerti hoc malum.

P. Immo etiam: nam sati' credo, si aduigilaueris,

C

EX

A N D R I A

Ex unis geminas mihi conficies nuptias.

D. Ego Pamphile hoc tibi pro seruitio debeo,
Conari manibus, pedibus, noctesq; & dies
Capitis periculum adire, dum profim tibi.
Tuum est, si quid præter spem euenit, mi ignoscere.
Parum successit quod ago, at facio sedulo.
Vel melius tu aliud reperi, me missum face.

P. Cupio. restitue in quem me accepisti locum.

D. Faciam. P. at iam hoc opus est. D. hem, st, mane: cre-
puit à Glycerio ostium.

P. Nihil ad te. D. quero. P. hem, nunc cine demum? D. at
iam hoc tibi inuentum dabo.

ACTVS QVARTI SCENA II.

MYSIS, PAMPHILVS,

CHARINVS, DAVVS.

M. Am, ubi ubi erit, inuentum tibi curabo, &

I mecum adductum

Tuum Pamphilum: tu modo anime mi noli
te macerare.

P. Mysis. M. quid est? hem Pamphile, optume mihi te of-
fers. P. quid est?

M. Orare iussit, si se ames, hera, iam ut ad sese uenias:
Videre a te cupere. P. uah, perij: hoc malū integra scit.
Siccine me, atque illam opera tua nunc miseros solicia
citari?

Nam iccirco accersor, nuptias quòd mi apparari se-
sit.

C. Quibi

C. Quibu' quidem quàm facile poterat quiesci, si hic quiesset.

D. Age, si hic non insanit satis sua sponte, instiga. M. atque ædepol,

Ea res est, proptereaq; nunc misera in moerore est. P. Mys,

Per omnes tibi adiuro deos: nunquam eam me deser-

turum,

Non, si capiundos mihi sciam esse inimicos omnes ho-

mines.

Hanc mihi expetui, cõtigit: conueniunt mores: ualeãt,

Qui inter nos dissidium uolunt: hanc, nisi mors, mi-

adimet nemo.

C. Resipisco. P. non Apollinis magi' uerum, atque hoc,

responsum est.

Si poterit fieri, ut ne pater per me stetisse credat,

Quo minus hæ fieret nuptiæ; uolo. sed si id nõ poterit;

Id faciã, in proclini quod est, per me stetisse ut credat.

Quis uideor? C. miser æque, atque ego. D. consilium

quæro. C. fortis es.

Scio, quid conere. D. hoc ego tibi profecto effectum

reddam.

P. Iam hoc opus est. D. quin iam habeo. C. quid est? D.

huic, non tibi, habeo; ne erres.

C. Sat habeo. P. quid facies? cedo. D. dies hic mi ut sit sa-

ti', uereor,

Ad agendum: ne uacuum esse me nunc ad narrandum

credas.

Proinde hinc uos amolimini: nã mi impedimento estis.

P. Ego hanc uisam. D. quid tu? quò hinc te agis? C.

A N D R I A

- uerum uis dicam? D. immo etiam
 Narrationis incipit mihi initium. C. quid me fiet?
 D. Eho impudens, non satis habes, quod tibi dieculam
 addo,
 Quantum huic promoueo nuptias? C. Dane attamen.
 D. quid ergo?
 C. Ut ducam. D. ridiculum. C. huc face ad me, ut uenias,
 si quid poteris.
 D. Quid ueniam? nihil habeo. C. attamen si quid. D. age,
 ueniam. C. si quid,
 Domi ero. D. Tu Mysis, dum exeo, parumper opperire
 hic.
 M. Quapropter? D. ita facto opus est. M. matura. D. iam
 inquam hic adero.

S C E N A T E R T I A A C T V S Q V A R T I.

M Y S I S.

- M. Il ne esse proprium cuiquam? Dij uostram fi-
 dem.
 summum bonum esse heræ putabam hunc
 Pamphilum,
 Amicum, amatorem, uirum, in quouis loco
 Paratum: uerum ex eo nunc misera quem capit.
 Dolorem? facile hic plus mali est, quam illic boni.
 Sed Dauus exit: mi homo, quid istuc obsecro est?
 Quò portas puerum?

S C E N A

SCENA QVARTA ACTVS IIII.

DAVVS, MYSIS.

D. Ysis nunc opus est tua
 m Mihi ad hanc rem exprompta memoria, atque
 que astutia.

M. Quidnam incepturus? D. accipe à me hunc ocyus,
 Atque ante nostram ianuam appone. M. obsecro,
 Humi ne? D. ex ara hinc sume uerbenas tibi,
 Atque eas substerne. M. quamobrem id tute non facis?

D. Quia, si forte opus ad herum iniurandum mihi
 Non apposuisse, ut liquido possim. M. intelligo.
 Noua nunc religio in te istac incessit, cedo?

D. Moue ocyus te, ut, quid agam, porro intellegas.
 Pro Iupiter. M. quid? D. sponsæ pater interuenit.
 Repudio consilium, quod primum intenderam.

M. Nescio, quid narres. D. ego quoque hinc ab dextera
 Venire me assumulabo. tu, ut subseruias
 Orationi, utcunque opu' sit uerbis, uide.

M. Ego, quid agas, nihil intellego: sed, si quid est,
 Quod mea opera opus sit uobis, aut tu plus uides,
 Manebo, ne quid uostrum romorer commodum.

QVARTI ACTVS SCENA V.

CHREMES, MYSIS, DAVVS.

C. Euertor, postquam, quæ opus fuere ad nuptias
 r Gnatae, parauit, ut inbeam accersi. sed quid
 hoc?

C 3 puer

A N D R I A

Puer hercle est . mulier , tun' apposuisi hunc ? M . ubi
 illic est ? C . non mihi respondes ? M . hem , nusquam est .
 uæ miseræ mihi ,

Reliquit me homo , atque abiit . D . di uostram fidem ,
 Quid turbæ est apud forum ? quid illic hominum liti-
 gant .

Tum annona cara est . quid dicam aliud , nescio .

M . Cur tu obsecro hic me solam ? D . hem , quæ hæc est fa-
 bula ?

Eho Mysis , puer hic unde est ? quis ue huc attulit ?

M . Satin' sanus es , qui me id rogites ? D . quem igitur ro-
 gem ,

Qui hic neminem alium uideo ? C . miror , unde sit .

D . Dicturan' quod rogo ? M . au . D . concede ad dexteram .

M . Deliras . non tute ipse ? D . uerbum si mihi

Vnum , præterquam quod te rogo , faxis , caue .

M . Male dicis . D . unde est ? dic clare . M . à uobis . D .
 ha ha hæ .

Mirum uero , impudenter mulier si facit .

C . Ab Andria est ancilla hæc , quantum intellego .

D . Adeon' uidemur uobis esse idonei ,

In quibus sic illudatis ? C . ueni in tempore .

D . Propera adeo puerum tollere hinc ab ianua .

Mane : caue quoquam ex istoc excessis loco .

M . Dij te eradicent . ita me miseram territas .

D . tibi ego dico , an non ? M . quid uis ? D . at etiam rogas ?

Cedo , cuium puerum hic apposuisi , dic mihi .

M . Tu nescis ? D . mitte id , quod scio : dic , quod rogo :

M . Vestri . D . cuius uestri ? M . Pamphili . D . hem , quid
 Pamphili ?

M . Eho ,

- M. Eho, an non est? C. recte ego semper fugi has nuptias.
D. O facinus animaduertendum. M. quid clamitas?
D. Quem ne ego eri uidi ad uos afferrī uesperī?
M. O hominem audacem. D. uerum. uidi Cantharam
suffarcinatam. M. Dijs pol habeo gratias,
Cum in pariundo aliquot affuerunt liberæ.
D. Næ illa illum haud nouit, cuius caussa hæc incipit.
Chremes, si positum puerum ante ædes uiderit,
Suam gnatam non dabit: tanto hercle magis dabit.
C. Nen hercle faciet. D. nunc adeo, ut tu sis sciens,
Ni puerum tollis, iamiam ego hunc mediam in uiam
Prouoluam, teq; ibidem peruoluam in luto.
M. Tu pol homo non es sobrius. D. fallacia
Alia aliam trudit. iam susurrari audio,
Ciuem Atticam esse hanc. C. hem. D. coactus legibus
Eam uxorem ducet. M. au, obsecro, an non ciuis est?
C. Iocularium in malum insciens pene incidi.
D. Quis hic loquitur? o Chreme, per tempus aduenis:
Ausculda. C. audiui iam omnia. D. an ne tu omnia?
C. Audiui inquam à principio. D. audistin' obsecro? hem
Scelera: hanc iam oportet in cruciatum hinc arripī.
Hic ille est: non te credas Dauom ludere.
M. Me miseram: nihil pol falsi dixi mi senex.
C. Noui rem omnem. sed est Simo intus? D. intus est.
M. Ne me attingas sceleste. si pol Glycerio non omnia hæc.
D. Eho inepta, nescis quid sit actum. M. quid sciam?
D. Hic socer est. alio pacto haud poterat fieri,
Ut sciret hæc, quæ uolumus. M. hem, prædiceres.
D. Paulum interesse censes, ex animo omnia,
Ut fert natura, facias, an de industria?

ANDRIA

SCENA VI. ACTVS III.

CRITO, MY SIS, DAVVS.

C. Nhac habitasse platea dictum est Chrysidem,
I Quæ se inhoneste optauit parare hic ditias
Potius, quàm in patria honeste paupera ui-
uere.

Eius morte ea ad me lege redierunt bona.

Sed quos perconter, uideo. saluete. M. obsecro,

Quem uideo? est ne hic Crito, sobrinus Chrysidis?

Is est. C. o Mysis salue. M. saluos sis Crito.

C. Itan' Chrysis? hem. M. nos quidè pol miseras perdidit.

C. Quid uos? quo pacto hic? sati' ne recte? M. nos ne? sic.
Vt quimus, aiunt; quando, ut uolumus, non licet.

C. Quid Glycerium? iam hic suos parentes repperit?

M. Vtinam. C. an nondum etiam? haud auspicato huc me
appuli:

Nam pol, si id scissem, nunquam huc tetulissem pedem:

Semper enim eius dicta est hæc, atque habita est soror:

Quæ illius fuerunt, possidet. nunc me hospitem

Lites sequi, quàm hic mihi sit facile, atque utile,

Aliorum exempla commonent. simul arbitror,

Iam esse aliquem amicum, & defensorem ei: nam fere

Grandiufcula iam profecta est illinc. clamitent,

Me sycophantam hereditatem persequi,

Mendicum. tum, ipsam despoliare non licet.

M. O optume hospes pol Crito antiquum obtines.

C. Duc me ad eam, quando huc ueni, ut uideam. M. maxime.

D. Sequar hos: nolo me in tempore hoc uideat senex.

ACTVS

A N D R I A

Verò uultu; cum, ibi me adesse, neuter tū præsenserat.
 S. Credo; & id facturas, Dauus dudum prædixit mihi:
 Et nescio quid tibi sum oblitus hodie, ac uolui dicere.

ACTVS QVINTI SCENA II.

DAVVS, CHREMES, SIMO,

D R O M O.

D. Nimo iam nunc ocioso esse impero. CH.

hem Dauom tibi.

S. Unde egreditur? D. meo præsidio, atque
 hospitis. S. quid ilud mali est?

D. Ego commodiorem hominem, aduentum, tempus non
 uidi. S. scelus,

Quemnam hic laudat? D. omnis res est iam in uado.
 S. cesso alloqui?

D. Herus est: quid agam? S. o salue bone uir. D. hem
 Simo, o noster Chreme,

Omnia apparatus iam sunt intus. CH. curasti probe.

D. Vbi uoles, accerse. S. bene sane. id enim uero hic
 nunc abest.

Etiam tu hoc respondes, quid istic tibi negocij est? D.
 mihi? S. ita.

D. Mihi ne? S. tibi ego. D. modo introij. S. quasi ego,
 quàm dudum, rogem.

D. Cum tuo gnato una. S. an ne est intus Pamphilus? cru
 cior miser.

Eho, non tu dixti esse inter eos inimicitias carnufex?

D. Sunt.